

Menettelyt laboratorioiden pätevyyden osoittamiseksi EU:n päästökauppaan liittyvissä polttoaine- ja materiaaliominaisuuksien määrittämisessä päästökauppakaudella 2008 – 2012

Asia

Kauppa- ja teollisuusministeriön hiilidioksidipäästöjen tarkkailusta ja päästöistä laadittavasta selvityksestä antaman asetuksen (647/2007) mukaan päästökertoimen, tehollisen lämpöarvon, hapettumiskertoimen, hiilipitoisuuden, koostumustiedon tai hiilidioksidineutraalien aineiden määrittämiseen käytetyn laboratorion tulee olla SFS-EN ISO/IEC 17025:2005 standardin mukaisesti akkreditoitu laboratorio.

Vaihtoehtoisesti akkreditoimatonta laboratoriota voidaan käyttää, mutta tällöin toiminnanharjoittajan on osoitettava Energiamarkkinavirastolle, että laboratorio täyttää analyysimenetelmien, menetelmien laadunhallinnan ja johtamisjärjestelmien osalta vastaavat vaatimukset kuin standardissa SFS-EN ISO/IEC 17025:2005. Vaihtoehtoinen menettely on tarkoitettu toiminnanharjoittajille, jotka käyttävät analyysituloksia oman laitoksen päästöjen tarkkailuun.

Toiminnanharjoittajan tulee hiilidioksidipäästöjen tarkkailusta tekemässään suunnitelmassa esittää päästöjen määrittämiseen käyttämänsä laboratoriot sekä niissä päästöjen määrittämiseen käytetyt analyysimenetelmät. Päästökauppaviranomainen (Energiamarkkinavirasto) tarkistaa tarkkailusuunnitelman tarkastamisen yhteydessä käytetyn laboratorion pätevyyden osoituksen akkreditoinnin tai alla kuvatun vaihtoehtoisen menettelyn avulla.

Akkreditoimattomien laboratorioiden pätevyyden osoittaminen

Akkreditoimattoman laboratorion pätevyys ja standardia SFS-EN ISO/IEC 17025:2005 vastaavien vaatimusten täytyminen edellä mainittujen toimintojen osalta osoitetaan siten, että Mittatekniikan keskuksen FINAS -akkreditointipalvelu arvioi laboratoriotoinnin vaatimusten täyttymisen laboratorion toimittamien dokumenttien ja arviointikäynnin avulla.

Laatujohtamista koskevien vaatimusten (SFS-EN ISO/IEC 17025, kohta 4) voidaan katsoa täyttyvän, mikäli laboratorio kuuluu ISO 9001:2000 tai ISO 14001:2004 mukaisesti sertifioitun laatu- tai ympäristöjärjestelmän piiriin ja sertifikaatin on myöntänyt akkreditoitu sertifiointielin.

Jos toiminnanharjoittajan käyttämällä laboratoriollla ei ole akkreditointia, pyydetään ottamaan yhteyttä Mittatekniikan keskuksen FINAS -akkreditointipalveluun ja hakemaan laboratorion arviointia. FINAS arvioi laboratorion toiminnan ja antaa arviointinsa tuloksena lausunnon pätevydestä. Lausunto tulee toimittaa osana laitoksen tarkkailusuunnitelmaa Energiamarkkinavirastoon.

Arviointi suoritetaan siten, että FINAS arvioi laboratoriossa käytössä olevien analyysimenetelmien, näiden laadunhallinnan ja laboratorion johtamisjärjestelmän vastaavuuden standardin SFS-EN ISO/IEC 17025:2005 vaatimuksiin nähden. Analyysimenetelmien ja teknisen toiminnan vastaavuus SFS-EN ISO/IEC 17025:2005

vaatimuksiin (SFS-EN ISO/IEC 17025, kohta 5) arvioidaan oheisen liitteen kysymysten pohjalta. Arviointi edellyttää käyntiä kyseessä olevassa laboratoriossa.

Akkreditoimattoman laboratorion analyysimenetelmien validointi

Akkreditoimattoman laboratorion on ennen tulosten käyttöä päästöjen tarkkailussa varmistettava käyttämiensä menetelmien ja niillä saatavien tulosten kelpoisuus teettämällä akkreditoidun laboratorion kanssa vertailu referenssi-menetelmään/standardimenetelmään nähden. Akkreditoidussa laboratoriossa teetettyyn vertailuun tulee kuulua eri polttoaineiden ja niiden eri ominaisuuksien tutkiminen käytettävällä mittausalueella riittäväillä toistoilla, jotta voidaan määrittää menetelmän soveltuvuus ja toistettavuus sekä laitteiston kalibrointikäyrä.

Vertailun tulosten tulee olla akkreditoidun laboratorion asianmukaisesti raportoimia. Vertailun tulokset tarkistetaan FINASin arvioinnin yhteydessä.

Vuosittaiset vertailumittaukset

Akkreditoimattoman laboratorion tulee osallistua vuosittain SFS-EN ISO/IEC 17025:2005 mukaisesti akkreditoidun laboratorion kanssa tehtävään vertailuun. Vertailusta laaditun raportin tulee olla akkreditoidun laboratorion tekemä. Toistoja käytetyssä vertailussa tulee olla vähintään viisi ja vertailumittauksen tulee kattaa koko käytetty mittausalue ja käytetyt polttoaineet.

Jos vertailumittauksissa tulee esiin tilastollisesti merkitseviä eroja akkreditoimattoman laboratorion ja akkreditoidun laboratorion tulosten välillä, toiminnanharjoittajan tulee ilmoittaa niistä välittömästi viranomaiselle ja asianmukaiset korjaukset tulee tehdä akkreditoidun laboratorion opastuksella.

Vertailumittaukset tulee olla suoritettuna ennen tulosten käyttöä vuosittaisessa päästöjen raportoinnissa. Vertailumittausten tulokset tarkistetaan vuosittaisen todentamisen yhteydessä todentajan toimesta.

Toimeenpanoaikataulu

Laboratoriot, joilla ei ole SFS-EN ISO/IEC 17025:2005 akkreditointia, on haettava akkreditointia tai vaihtoehtoisen menettelyn mukaista arviointia FINAS-akkreditointipalvelusta **30.6.2008 mennessä**. Velvoite sisällytetään laitoksen päästöluvan ehtojen tarkistamispäätökseen. Päätöksen ehtojen noudattamatta jättämiseen voidaan soveltaa päästökauppalaain (683/2004) 66 §:ssä mainittua menettelyä.

Liite Akkreditoimattomien laboratorioden arvioinnissa läpikäytävät asiat

Lisätiedot: Kauppa- ja teollisuusministeriö, neuvotteleva virkamies Seppo Oikarinen, puh. 09 160 648 35
Energiamarkkinavirasto, ryhmäpäällikkö Jarno Ilme, puh. 010 6050 052.
FINAS -akkreditointipalvelu, akkreditointipäällikkö Christina Waddington, puh. 010 6054 318, pääarvioija Sanna Haimi-Ilvonen, puh. 010 6054 320.